

РОЛЬ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВИХ ВАЖЕЛІВ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Гуцул Анатолій Станіславович

аспірант кафедри фінансів,

Одеський національний економічний університет

Податкове планування відіграє центральну роль у системі фінансових важелів управління прибутком підприємства, перетворюючи податкові зобов'язання з пасивного елементу на стратегічний інструмент, що сприяє оптимізації ресурсів та підвищенню ефективності бізнесу в умовах динамічних економічних змін. Воно передбачає аналіз фінансового стану компанії з метою мінімізації податкових платежів у рамках законодавства, що дозволяє звільнити кошти для реінвестицій, покращення грошових потоків та зростання прибутковості, інтегруючись з іншими фінансовими механізмами, такими як управління боргом чи інвестиціями. Цей процес не обмежується простим дотриманням норм, а фокусується на стратегічному плануванні, де податки стають частиною загальної фінансової стратегії, допомагаючи підприємствам досягати стійкого розвитку через зменшення витрат та підвищення конкурентоспроможності [1; 2]. У контексті управління прибутком податкове планування виступає як важіль, що впливає на післяподатковий дохід, дозволяючи компаніям адаптуватися до змін у податковому законодавстві та економічному середовищі, тим самим забезпечуючи стабільність фінансових показників.

Стратегії податкового планування охоплюють комплексний аналіз доходів, витрат, інвестицій та ризиків, з метою ідентифікації можливостей для зменшення податкового навантаження, що безпосередньо впливає на управління прибутком через оптимізацію грошових потоків. Одним із ключових підходів є регулювання часу визнання доходів та витрат, наприклад, відтермінування доходів у періоди з вищими ставками або прискорення дедукцій для зниження оподатковуваного прибутку в поточному році, що звільняє ресурси для інвестицій та підвищує маржу прибутку. Крім того, використання податкових кредитів, таких як кредити на інвестиції в відновлювані джерела енергії чи дослідження та розробки, дозволяє безпосередньо зменшити суму податку, сприяючи реінвестиціям у зростання та покращенню фінансової ефективності підприємства. Інтеграція цих стратегій з фінансовими важелями передбачає врахування податкових методів у плануванні, наприклад, через вибір структури бізнесу, як

S-корпорації чи ТОВ, що мінімізує подвійне оподаткування та оптимізує розподіл прибутку [3]. Для міжнародних операцій стратегії включають трансфертне ціноутворення, що розподіляє доходи та витрати між юрисдикціями для уникнення подвійного оподаткування та адаптації до глобальних норм, таких як BEPS та OECD, забезпечуючи ефективне управління прибутком на глобальному рівні [4].

Податкове планування тісно переплітається з фінансовими важелями управління прибутком, такими як леверидж, управління грошовими потоками та капітальними витратами, формуючи систему, де податкові рішення впливають на загальну фінансову стратегію підприємства. Наприклад, методи податкового обліку дозволяють відтерміновувати доходи чи прискорювати дедукції, що покращує грошові потоки та зменшує поточні податкові зобов'язання, звільняючи кошти для операційної діяльності чи інвестицій, тим самим підвищуючи прибутковість. У контексті злиттів та поглинань податкові методи зберігають податкові атрибути, як чисті операційні збитки, перед змінами власності, що оптимізує вартість активів та сприяє стабілізації прибутку після транзакцій. Зворотне податкове планування, коли доходи прискорюються чи дедукції відтермінуються, допомагає використовувати обмежені податкові атрибути перед їх втратою, наприклад, у періодах змін податкових ставок, що посилює фінансові важелі для максимізації післяподаткового прибутку [5; 6]. Такий підхід інтегрується з управлінням боргом, де леверидж поєднується з податковими дедукціями на відсотки, знижуючи загальне податкове навантаження та підвищуючи повернення на власний капітал.

Вплив податкового планування на фінансову продуктивність підприємства проявляється через зменшення ефективної податкової ставки, що безпосередньо підвищує післяподатковий прибуток та покращує ключові показники, такі як повернення на активи чи власний капітал. Дослідження демонструють, що ефективне податкове планування знижує податкові витрати, дозволяючи підприємствам реінвестувати заощаджені кошти в розвиток, що призводить до зростання прибутковості та стійкості бізнесу. У виробничих компаніях, наприклад, проксі податкового планування, як грошова ефективна податкова ставка, негативно впливає на повернення на активи, тоді як поточні податкові витрати позитивно корелюють з фінансовою ефективністю, підкреслюючи необхідність балансу між мінімізацією податків та операційною прибутковістю. Податкове планування також сприяє оптимізації структури капіталу, де стратегії, як використання боргу для податкових щитів, підвищують фінансову продуктивність, особливо в компаніях з високим левериджем [6; 7].

Емпіричні докази підтверджують позитивний вплив податкового планування на управління прибутком, з дослідженнями, що показують

змішані, але переважно сприятливі ефекти на фінансові показники. У компаніях, зареєстрованих на біржі Таїланду, податкове планування, виміряне ефективною податковою ставкою, позитивно впливає на повернення на власний капітал, зменшуючи ризики дефолту та агентські проблеми, тоді як альтернативні проксі, як податки до активів, можуть мати негативний ефект через збільшення боргового навантаження. Аналіз даних за 2014–2018 роки для індонезійських виробничих компаній виявив значущий вплив податкового планування на повернення на активи, з моделлю, що пояснює 24,4% варіації, підкреслюючи роль податкових стратегій у зменшенні витрат та підвищенні прибутковості. У випадку з індійською компанією Infosys за 2015–2024 роки податкове планування не мало прямого значущого впливу на повернення на власний капітал, але леверидж виявився ключовим фактором, що свідчить про інтеграцію податкових стратегій з фінансовими важелями для загальної оптимізації прибутку [4; 6; 7; 8]. Ці висновки узгоджуються з глобальними дослідженнями, де ефективне податкове планування покращує післяподаткові грошові потоки та сприяє стійкому зростанню підприємств.

У висновку, податкове планування є невід'ємною складовою системи фінансових важелів управління прибутком підприємства, забезпечуючи мінімізацію податкових зобов'язань, оптимізацію ресурсів та підвищення загальної ефективності. Воно дозволяє адаптуватися до змін у законодавстві та економіці, сприяючи довгостроковій стійкості бізнесу, хоча вимагає балансу для уникнення ризиків, пов'язаних з агресивними стратегіями. Майбутні дослідження можуть фокусуватися на секторних особливостях та ролі корпоративного управління для подальшого посилення цих механізмів

Список використаних джерел:

1. The Role of Tax Planning in Sustainable Business Growth. DHJJ. 2024. URL: <https://dhjj.com/the-role-of-tax-planning-in-sustainable-business-growth/> (дата звернення: 19.10.2025).
2. Wilson J. How Strategic Tax Planning Can Boost Your Company's Profit Margin. Corporate Tax Advisors. URL: <https://corporatetaxadvisors.com/about/about-us/> (дата звернення: 19.10.2025).
3. Simons T. How are S corporations taxed? Tips for filing and reducing taxes as a pass-through entity. Thomson Reuters Institute. 2024. URL: <https://tax.thomsonreuters.com/blog/how-are-s-corporations-taxed-tips-for-filing-and-reducing-taxes-as-a-pass-through-entity/> (дата звернення: 19.10.2025).
4. Strategic Tax Planning: Essential Tips for Corporate Tax Efficiency. DePaul University. 2024. URL: <https://msaonline.depaul.edu/blog/strategic-tax-planning> (дата звернення: 19.10.2025).
5. Pentland P. Leveraging Tax Accounting Methods to Support Strategic Business Planning. BDO. 2024. URL: <https://www.bdo.com/insights/tax/leveraging-tax-accounting-methods-to-support-strategic-business-planning> (дата звернення: 20.10.2025).

6. Sharada A. M. Impact of corporate tax planning on financial performance with special reference to Infosys ltd. *International Journal of Research in Finance and Management*. 2025. №8 (2). P. 595–599. DOI: <https://www.doi.org/10.33545/26175754.2025.v8.i2g.585>

7. Laurencia E. C., Amalia D. The effect of tax planning on financial performance of manufacturing companies in Indonesia. *2nd International Conference on Applied Economics and Social Science (ICAESS 2020)-Shaping a Better Future Through Sustainable Technology*. 2020. P. 186–191. DOI: <https://www.doi.org/10.5220/0010355801860191>

8. Thanjunpong S., Awirothananon T. The effect of tax planning on financial performance in the stock exchange of Thailand. *International Journal of Trade, Economics and Finance*. 2019. №10 (1). P. 25–29. DOI: <https://www.doi.org/10.18178/ijtef.2019.10.1.632>